

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р **Блага Иванова Благоева**; УНСС, катедра „Политология“;

Научна специалност: 3.3. Политически науки

Относно: дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“,

професионално направление 3.3. Политически науки,

катедра „Администрация и управление“,

Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“

Автор на дисертационния труд: **Петър Димитров Павлов**

Тема на дисертационния труд: „Социална политика и образователни практики за хората със специални образователни потребности“

1. Данни за докторантурата, дисертацията, автореферата и публикациите.

В качеството си на член на НЖ потвърждавам следните факти:

- ✓ Обучението е осъществено в редовна форма на докторската програма;
- ✓ Дисертационният труд е обсъден и предложен за публична защита от катедра „Администрация и управление“ при факултет Социални, стопански и компютърни науки на ВТУ;
- ✓ Спазени са всички процедурни и законови изисквания по насрочената процедура по публична защита;
- ✓ Дисертантът е изпълнил минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 на ЗРАСРБ и съответно по чл. 24, ал. 1 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ;
- ✓ Авторефератът съдържа необходимите елементи и информация, които съответстват на/ и адекватно отразяват съдържанието на дисертационния труд;
- ✓ Представена е справка за необходимите публикации – 3 публикации на български език, които отразяват отделни проблеми от

дисертационното изследване.

2. Кратка характеристика на представения дисертационен труд

Представеният за защита дисертационен труд е посветен на изключително актуален проблем на социалната практика, който изисква сериозни теоретични осмисляния. В този смисъл е и лесно, и трудно да се пише по проблемите за социалните политики и образователните практики за хората със СОП. Лесно, защото е налице достатъчна практика, която да бъде анализирана и оценена; трудно, поради същите причини – изисква се целенасочена концентрация, за да не се загуби изследователя в морето от практики и предлагани решения, а да намери собствен изследователски фокус. Ето защо приветствам избора на тема от страна на докторанта и оценявам всички трудности, пред които е бил изправен автора на дисертацията. Текстът е полезен – и като анализ, и като събрана информация, и като практическа насоченост.

В структурно отношение трудът е балансиран и е „подреден“ в увод, четири глави, заключение и използвана литература.

Общият обем на дисертацията – 181 страници (от които 170 основен текст) отговаря на утвърдените стандарти. Използваните литературни източници (на български и английски език) са удовлетворителни като времева актуалност и тематична насоченост.

В Увода са налице основните атрибути – *актуалност* на проблема, *предмет* и *обект* на изследване, *основна цел*, формулирани *изследователски задачи*, *методологически инструментариум*. Казвайки това, обаче, фиксирам вниманието върху факта, че липсват други стандартни атрибути на увода като: основен изследователски въпрос, основни хипотези, съдържателните и темпорални ограничения на изследването. Наред с посоченото, будят съмнение в коректността следните елементи от увода: начинът, по който се определя предмета на изследването

– като базиран на интердисциплинарен модел, без да е вербализиран самия предмет; обектът, конкретизиран в различни „подобекти“; както и визираните „субекти“ на анализа, които по своята същност са изследваните от автора политики и практики на различни институции..... Намирам и още един проблемен момент в Увода – посочените резултати от изследването и очертаните приноси моменти на автора. Считам, че тяхното място е в Заключение.

Докторантът демонстрира добро познаване на научната литература по изследваната проблематика и адекватно я използва.

Анализът е логичен и последователно представя следните проблеми: политиките и стандарти на социалните услуги за трудова заетост с акцент върху нормативната база (първа глава); предизвикателствата и проблемите на средата на живот на хората в неравностойно положение на равнището на политиките за дългосрочна грижа като принципи и практики в ЕС, както и политиките за приобщаващо образование; анализирани са ролята и същността на социалните иновации в процеса на създаване на адекватни политики по отношение на хората със СОП (втора глава); проблемите на приобщаващото образование в България, посредством анализ на моделите и формите на традиционна образователна подкрепа за хората с различни СОП и ролята и възможностите на новите технологии в този процес с акцент върху достъпността на дистанционното обучение за студенти със СОП и актуалните предизвикателства и приоритети при формулиране и провеждане на политики, използващи новите технологични и комуникационни системи (трета глава).

Заключението синтетично представя получените резултати и изводи, до които авторът достига.

3. Оценка на научните и научно-приложни приноси

По моя оценка дисертационния труд основно е ориентиран към практико-приложни приноси.

Приемам като цяло самооценката на автора за приносните моменти в дисертационното изследване, защото:

- (1) Осъщественият анализ на новите методи в дистанционното и електронно обучение и възможностите за адаптиране на внедрените технологии има перспективата да допринесе постигането на социална кохезия на хора със СОП в пригодна за тях среда;
- (2) Модифицираните учебни материали и изградената виртуална учебна среда в рамките на дисертационния труд дават възможност за осигуряване равни възможности и достъп за всеки студент независимо от индивидуалните различия, което ще допринесе за повишаване възможността за получаване на качествено образование и равен достъп на пазара на труда;
- (3) Проведените обучителни курсове на хора със СОП, на които се позовава дисертационното изследване, показват значението на придобитите умения за пълноценна реализация на пазара на труда и са потвърждение на необходимостта и актуалността на настоящото изследване.
- (4) Направените препоръки за използване на новите методи и адаптирани технологии за хора със СОП в реална среда подпомагат усъвършенстването на моделите за социално интегриране и спазване на правата на хората в неравностойно положение и имат практическа приложимост.

4. Критични бележки, препоръки и въпроси

Ще огранича критичните си бележки само до такива от техническо естество, защото в съдържателно отношение изборът на тези и аргументи е право на автора.

- ✓ В цялост оценявам изследването на автора като фактологично-аналитично, а не като аналитично-фактологично и това се нуждае от аргументирана авторова защита;

- ✓ Не са изяснени основните понятия на анализа като „социална политика“, „лица със СОП“ и др.;
- ✓ Липсва самостоятелен преглед и оценка на теоретичните изследвания и постижения по темата, макар те да присъстват в анализа;
- ✓ Използваните схеми в изследването нямат източник и не е посочено дали са авторски;
- ✓ Налице е объркване на глаголните времена (известно е, че научен текст се пише в сегашно историческо време);

Нямам въпроси към автора на дисертацията и съм убедена, че той ще отговори по достойнство на критичните бележки.

5. Заключение

Дисертационния труд на Петър Павлов съдържа теоретични и приложно-практически резултати. Независимо от критичните бележки и коментари, считам, че дисертационния труд удовлетворява изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане и ще подкрепя присъждането на Петър Павлов на ОНС „доктор“ в професионално направление 3.3. Политически науки.

19.11.2023, София

Подпис:

(доц. д-р Блага Благоева)